

Autentická existence a otázka smyslu v pohybové kultuře

Analýza fenoménů prožitku a autenticity je v oblasti „filosofie sportu“ rozšířená

...**authentiques** – vlastnoručně zhotovený..hodnověrnost, pravost

Edmund Husserl – hledání podstat v jsoucnech, fenoménech..

prostřednictvím fenomenální, transcendentální a eidetické redukce

--- odlišení toho **co skutečně je** a toho, co chceme vnímat, co konstruujeme a do reality vkládáme ..**co je v imanenci (zkušenosti)**

obecně a objektivně platné.. Prostředím pro odkrývání významu je „přirozený svět“ (prožívání, prosté zakoušení)

--- cílem je jít k věcem samým..bez jejich vnímání skrze mřížky (brýle)

1) Fenomenologická redukce – pomocí epoché (vzdání se, „uzávorkování“ úsudku..předchůdných mínění, znalostí, hypotéz apod.) se soustředíme jen na svůj prožitek

2) Transcendentální redukce – očištění zkušenostní aktivity od všeho mimo čistého vědomí...koreláty vnitřního vědomí..to co vnímám vně sebe převádím na vnitřní fenomén..ne prostor ale čas

3) Eidetická redukce – variování (pohledů, intenzity barev, ploch apod.)

...variovat nemohu libovolně bez určitého rámce

...pomocí tohoto variování vnímám invariant – jádro fenoménu (eidos-
podstatu, povahu věci)

--- **podstata jako něco samo se ukazující, objasňující smysl a význam, který pro mě má..nedochází k žádnému zkreslení, nahodilosti.. získáváme čirou evidenci..**

(co ale jestliže touto cestou dojdeme jen ke strukturám, které mají konstruktivní povahu a s věkem se vyvíjejí..čas, trvalost předmětu, pojem..? Piaget)

Martin Heidegger (fundamentální ontologie) – neptá se na věci samy (fenomenologie) **ale na bytí** jsoucna

...zodpovězení této otázky je možné jen **prostřednictvím analýzy jsoucna, kterému jde o své bytí** (které tuto otázku klade..bytí už nějak rozumí) – jsoucno lidské..lidský způsob bytí (dasein..tu-bytí – člověk..já sám)

...**ontologická diference** mezi jsoucnem a bytím ..bytí není nic předmětného.. je předpokladem, vlastností jsoucna..nemohu se na něj tázat jako po něčem (po něčem předmětném)..ale jen interpretací toho jsoucna, které je v otázce samé spoluzahrnuto..interpretací lidské existence..jedině člověk může zakusit, že jsoucno jest..ptáme se z hlediska naší vlastní situace..**lidské bytí patří k bytí samému (bytí pobytu je mým bytím)**

...**existence** je bytí člověka (jsoucna člověk) ...ne výskyt jsoucna

---bytí je propojeno s časovostí..kategoriálním určením všech prožitků člověka je časovost (minulost, přítomnost, budoucnost)

---budoucnost..možnost rozvrhu (rozhodnutí o budoucím životě)

---autentická existence je vědomím o své konečnosti (bytí k smrti) s otevřenou možností být sám sebou..uvědomováním si konečnosti našeho bytí..v transcendenci sebe sama (otázka po bytí), se náš život může dostat do roviny autentické existence

---bytí ve světě..člověk je vždy ve světě (rozumí mu)..svět je vždy součástí lidského bytí --- analýza prožitku a prožitkovosti by proto měla reflektovat zasazenost prožívání do celkového horizontu (neodlučitelnost prožitku a světa)..prožitek jako průnik jedince a světa

Existence autentická a neautentická

Heideggerovi je **autentické bytí k smrti** význačná možnost pobytu v modu očekávání...existence jako bytí k smrti (vědomí smrti) **je vlastní jen člověku**

- **odtud autentické „moci být“** – ochota opustit nevlastní způsob bytí („ono se“) ..ochota obrátit se k sobě samému ..hlas svědomí (chtít mít svědomí) – být celý ...základem možnosti vlastního a nevlastního existování je časovost (čas jako horizont bytí)

--- autentický rozvrh našich možností a jejich realizace si uvědomuje vlastní konečnost a tím **přebírá odpovědnost za sebe sama (i za bytí)**

- autentický prožitek se netýká obstarávání věcí..vypovídá o přesahu, o transcendenci k budoucnu, k naší vlastní konečnosti..to nám umožňuje **odpovědně rozvrhovat své možnosti..být svobodný vůči vlastnímu bytí a péči o ně** (i ve způsobu prožívání)

--- **propadneme-li věcem** (co se říká, co se nosí, co se má) propadneme neosobnímu, průměrnému „ono se“ (nevztahujeme se k bytí ale ke jsoucnům)... **nezodpovědnost, lhostejnost**

--- autentický prožitek je charakteristický do hloubky jdoucím vědomím vlastní konečnosti prožívajícího, kdy **osobnost svojí možností být sama sebou prohlubuje identitu myšlení, řeči a konání** a tím napomáhá posunu od neosobní povrchnosti k **bytosné odpovědnosti za vlastní rozvrhování budoucnosti**

---**autenticita i jako smysluplnost našeho jednání... smysl života** nemůžeme nalézat jako něco objektivního, obecně platného..je kategorií **personální, patřící jedinečné osobnosti**

...**sport (PK) dodává smysluplné prostředí** v němž a skrze něž osobnost může najít a vytvořit sebe sama..jedná se o plné bytí a zapuštění do světa, ve světě..

...sport ovšem **může být i neautentickým způsobem bytí..**

--- **Podstatný je smysl, hodnota, cíl a účel konkrétní pohybové aktivity** pro nás..její specifikace do jednotlivých polí PK (sport, pohybová výchova, p. rekreace, p. umění, p. terapie)

Celek a smysl

Filosofie se vztahuje k celku...

...celek není součtem částí (pan)...celek je nedělitelný na jednotlivé části (holon)

...části jsou podle Jiráska rozlišitelné jen racionálně ne ontologicky... nemají ontologickou samostatnost a hodnotovou, významovou prioritu (ale co potom například celek světa..a onticky samostatné-nesamostatné..živé organismy..co člověk jako součást tohoto prostředí a hodnotová priorita jeho kultury..antropocentrismus?)

--- v oblasti pohybové kultury se objevuje ontologický dualismus těla a mysli... důsledky pro praxi – akcent na tělesný výcvik, ne už na smysluplné autentické prožívání a komplexní rozvoj prostřednictvím pohybové aktivity

X

--- člověk je nedělitelný celek (holon), který předchází jakoukoliv racionální analýzu členící potenciálně člověka na jeho jednotlivé dílčí projevy

----- cesta od klasického tradičního přístupu věd (pan) k modernímu holistickému přístupu věd (holon)..a jejich sjednocení..

V celku jsou jednotlivé části ve vzájemné harmonii... schopnost přijímat protiklady, obsahovat nerozřešitelnou komplexnost (části kooperují i „soupeří“)

--- s celkem souvisí i smysl (význam, důvod, účel) ..pouze smysluplná činnost má hodnotu..je projevem autentického prožívání (činnost bakterií dozajista není projevem autentického prožívání..přesto má hodnotu pro celek..biosféru..která také autenticky neprožívá)

...můžeme hledat smysluplnost i v jednotlivých činnostech? Můžeme smysl lidského způsobu bytí odhalovat prostřednictvím smyslu kulturního subsystému pohybová kultura (prostřednictvím smyslu lidského pohybu, prostřednictvím smyslu jednotlivých pohybových aktivit atd.) (ovšem kultura neodpovídá..není hodnotou, smyslem.. přírody)

...smysl lidského způsobu bytí je nahlédnutelný pouze prostřednictvím smyslu jednotlivých činností jež toto bytí naplňují a zároveň smysl jednotlivých aktivit je nahlédnutelný výlučně vzhledem k celku životního naplnění (hermeneutický kruh)

...smysl je provázán s hodnocením a s možnostmi vázanými na to které jsou (amputovaný prst... život bez sportu na konci kariéry.. změna klimatu a ztráta stabilního prostředí...?)

--- vždy podstatný vztah..smysl něčeho vůči něčemu smysl není v jednotlivině samé (Whitehead..vzájemné uchopování, poznávání systémů..tvorba významů)..

---- smysl života není dán předem..životem se specifikuje (cílem je štěstí, blaho...ale různé cesty, které k němu vedou..)

Člověk může (díky kultuře) životu smysl dávat..hledat ho (není mu dán..)

Základní otázkou je, zda hledat smysl:

- v něčem transcendentním (co je vně nás)..objekt, idea..
- v něčem imanentním (bezprostředně náležející) člověku..samotný prožitek, akt jednání

--- Jirásek má za to, že autentické prožívání nás dovede k autentickému způsobu bytí a tudíž k rozkrytí smysluplnosti našeho konání, k osmyslnění naší činnosti ne hledání smyslu v něčem vnějším

(není v tomto prožitku ale také skrytě přítomná „vnější“ kultura?..její objekty a ideje, tendence, potřeby, motivace, mravy apod.?? A není kultura něčím co není v souladu s celkem přírody..s jejími hodnotami?)

--- Pro Jiráska je rozdíl mezi „vnitřním“ a „vnějším“ hledáním smyslu rozdílem mezi mít a být... pokud interpretujeme jsoucna zcela vnějším způsobem, přisuzujeme jim významy, které stojí nad naším vlastním prožíváním..mimo naší autentickou formu bytí

...interpretace konstituující smysl našeho života nemá původ v racionální reflexi vědomého rozhodování ale v existenciálním postoji svědomí, nevědomým provedením aktu samého..(ale není svědomí a nevědomé jednání kulturně konstruované??..nechceme to, co nám kultura napoví?)

Není důvod, aby v rámci významuplného kontextu autentického prožívání nebyl dostatečný prostor i pro pobybovou kulturu jako prostředí, jež může být smysluplným (autenticitu poskytujícím) prožitkem... podmínkou je tak holistický kontext (oproti jednorozměrné devalvacii..tělo jako instrument)

(Můžeme ovšem mluvit o holismu, jestliže je člověk konstruován biologicky i kulturně?? Je pak smyslem jen to, co kulturou determinovaný člověk chce...bez vztahu k nadřazenému celku přírody?

není smysl pohybové kultury spíše tam, kde pomáhá harmonizovat důsledky konfliktu kultury a přírody..přibližovat se k holismu?..nedostatek pohybu, prožitku, sociálních vazeb..)

Člověk neklade jen otázku po smyslu, ale musí na ní také dávat odpověď...

...tím, že přebíráme za svůj život odpovědnost, nalézáme smysl (pro který stojí za to život žít i obětovat)

--- Viktor Frankl – logoterapie (psychoterapeutická škola) ..nenalézání smyslu je zapříčiněno **duchovní deprivací** (není duševní nemocí)...i při nadbytku (věcí, peněz, prožitků, informací..neautentické bytí) ...pokud člověk **nedokáže existenciálně (ne intelektuálně) odpovědět na otázku po smyslu** (umět rozlišit podstatné od nepodstatného, mít řídicí myšlenku..) jeho potřeba smyslu je frustrována

...Smysl je možné nalézt:

- v hodnotě výkonu (aktivity, produkování)
- v zážitku
- v postoji (i v postoji k utrpení..)

--- Smysl neleží před námi ukrytý..dostavuje se jako vedlejší účinek seberealizace..štěstí může být docíleno, ale nemůže na něj být **zacíleno**... smysl musí být prožíván ne intelektualizován..neptáme se na něj..ale odpovědně odpovídáme na otázky (situace) života

Kategorie smyslu je provázána s jazykem..s diskursem

(„rozmluvou“..všechny způsoby komunikace)...pohybová aktivita jako kulturní praxe je vsazena do rámce diskursu

kinantropologie..která tvoří smysl specifického aspektu lidské existence a sociálního života..součástí tohoto diskursu je i tělesná gramotnost (porozumění symbolickým významům lidského pohybu)

--- Jaký je smysl pohybu? Má nějaký společný vnitřní smysl?

...musíme se řídit kontextem pohybu samého... souvislosti, zařazení, podmínky konkrétního pohybu osmyslňují pohyb... každý pohyb vyplývá z celkové osobnosti a skrývá v sobě její životní styl..pochází z jednoty osobnosti..forma pohybu vypovídá o plasticitě osobnosti, o individuálních, generačních, rasových specifikách

...to, jak se člověk pohybuje, takový je smysl jeho života...

--- Pohybová kultura vyjevuje svébytnou strukturu nikde jinde nepopsatelnou..prostředí rivalizace, spolupráce, perfekcionalizace, úcty, respektu a tolerance..sféra, kde pohybová kultura může obohatit filosofii..lidské spolunažívání, s nímž se nikde jinde v takové čistotě a ryzosti nesetkáme